

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ
І МИСТЕЦТВ

КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

дисципліни „Хорове аранжування”
для училищ культури
(спеціальність 5.020104
„Народна художня творчість”
спеціалізація „Народне пісенне мистецтво”)

Гадяч - 2007

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
дисципліни „Хорове аранжування”
для училищ культури
(спеціальність 5.020104 „Народна художня творчість”
спеціалізація „Народне пісенне мистецтво”)

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

Укладач: Г. Г. Харковина, викладач-методист Галяцького училища культури

Рецензенти: А. М. Насменчук, директор Галяцького училища культури

Н. І. Бойчук, А. І. Федій - викладачі вищої категорії Галяцького училища культури

Л. М. Якимчук, викладач-методист Київського обласного училища культури

А.І.Ткаченко, викладач Чернігівського музичного училища імені Л. М. Ревуцького

Відповідальна за випуск Т. Ф. Стронько

Редактор Б. Ю. Стронько

© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006 р.
© Видавництво "Гадяч", 2007

Пояснювальна записка

Дисципліна "Хорове аранжування" є одним з профілюючих зі спеціалізації "Народне пісенне мистецтво" (кваліфікація "Керівник самодіяльного хорового колективу").

Головне завдання курсу - набуття студентами практичних навичок перекладення хорових партитур, а також вокальних творів для різних складів хорів, які зустрічаються в практиці аматорського виконавства.

Курс "Хорове аранжування" за навчальним планом розрахований на 37 годин індивідуальних занять. Основна частина занять відводиться на перекладення студентами хорових партитур різними способами і закріплення навичок перекладення шляхом виконання практичних домашніх завдань.

Оволодіння прийомами перекладення можливе тільки за умови засвоєння студентами знань з усіх профілюючих предметів хорової спеціалізації.

Практичне значення курсу аранжування полягає у підготовці студентів до самостійної роботи над репертуаром та його пристосуванням до виконавських і творчих можливостей конкретних самодіяльних колективів.

Хорові перекладення, які часто зустрічаються в роботі з аматорськими колективами - спрощення хорової партитури; перекладення для неповного мішаного хору; перекладення творів, написаних для одного голосу, для хору чи ансамблю, - необхідно вивчати та практично засвоювати більш досконало.

З метою кращого засвоєння студентами практичного значення дисципліни "Хорове аранжування" рекомендується, по можливості, аранжувати твори для роботи з курсовим хором або ансамблем. У цьому випадку студенти виконують ічують у живому звучанні своє аранжування.

Навчальну хорову літературу для практичної роботи добирає та планує викладач з хорового аранжування, але бажано (в окремих випадках) надавати можливість творчої ініціативи самим студентам. Самостійне ознайомлення з хоровою літературою і новими збірками збагачує музичну культуру студентів, розвиває в них творчий підхід до справи, бажання знайти цікаві, яскраві твори. Завдання викладача - вміло і тактовно спрямувати творчу ініціативу студентів, якщо це сприяє глибшому засвоєнню предмета і не суперечить основним вимогам програми. Робота викладача зі студентами будується, в основному, таким чином:

1. Перевірка та аналіз виконання домашнього завдання (усна відповідь, гра на фортепіано перекладень) з минулої теми.
2. Пояснення нової теми з ілюструванням нового матеріалу.
3. Виконання студентом невеликого завдання з даної теми (в класі).
4. Визначення домашнього завдання з вивченої теми. З кожної теми студент повинен виконати 2-3 практичних завдання. Твори мають бути невеликі за обсягом і зрозумілі для студентів. Іноді в роботі можна використовувати окремі, закінчені за музичною формою, фрагменти хорового твору.

Навчальний репертуар необхідно добирати з кращих зразків народної, класичної, і сучасної хорової літератури, а також доцільно включати твори для дитячого хору, враховуючи можливість роботи з дитячим колективом.

У кінці вивчення курсу "Хорове аранжування" проводиться контрольний урок на основі виконаних студентом хорових аранжувань. Викладач аналізує роботи і опитує студента з основних розділів дисципліни. (Див. додаток 1, додаток 2)

Загальна кількість годин	6 сем.	7 сем.
54	38	16

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

N з/п	Назва розділу і теми	Всього годин	З них:			
			Лекції	індивід.	практич., семінар.	На самост. вивч.
III курс VI семестр						
1	Завдання курсу "Хорове аранжування"	0,5		0,5		
2	Види хорових партитур для однорідного хору та їх перекладення	0,5		0,5		
3	Перекладення хорових партитур, написаних для дво-, три-, чотириголосного однорідного хору, для мішаного (повного і неповного) складу способом транспонування і перестановки голосів хорової партитури:	1		1		
	а) перекладення партитури жіночого хору для мішаного складу	5		2		3
	б) перекладення партитури чоловічого хору для мішаного складу	5		2		3
	в) перекладення партитури однорідного хору для неповного мішаного хору (одна чоловіча партія)	6		2		4
4	Перекладення чотириголосних хорових партитур, написаних для мішаного хору, для однорідного хору (з транспонуванням та без нього):					
	а) перекладення партитури мішаного хору для однорідного із збереженням тональності	1		1		
	б) перекладення партитури мішаного хору для жіночого складу	5		2		3
	в) перекладення партитури мішаного хору для чоловічого складу	4		2		2
	г) перекладення партитури повного мішаного хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія)	4		2		2
5	Перекладення одноголосних творів з акомпанементом для дво-, три-, чотириголосного хору гармонічного складу:	1		1		

	а) поняття про стійкі та рухомі компоненти музичного твору	1		1		
	б) перекладення для дво-, триголосного однорідного хору (ансамблю) гармонічного складу	2		2		
	а) перекладення для три-, чотириголосного однорідного хору (ансамблю) гармонічного складу	2		2		
<p><u>Студент повинен знати:</u> теоретичні положення, постійні (незмінні) і рухомі (змінні) компоненти музичного твору, вокально-темброві можливості хорових партій академічного хору та основні логічно-структурні схеми перекладень хорових партитур, види хорової фактури.</p> <p><u>Студент повинен уміти:</u> практично виконувати перекладення для академічного хору та ансамблю різного складу.</p>						
IV курс VII семестр						
6	Принципи створення та перекладення хорових партитур для народних хорів. Проста обробка (гармонізація) одноголосної народної пісні в гомофонно-гармонічному і акордовому викладах; для різних типів і видів хорів	3		3		
7	Створення підголосків до даного одноголосного наспіву-голосу (дво-, триголосся) та створення партитури підголоскової структури для дво-, три-, чотириголосного народно-хорового колективу: - для жіночого хору; - для чоловічого хору; - для мішаного хору	5		5		
8	Проста обробка (гармонізація) одноголосної народної пісні для мішаного народного хору з використанням різних видів хорової фактури: - монодичної; - акордової; - гомофонно-гармонічної; - підголоскової; - поліфонічної	4		4		
9	Перекладення хорових партитур, написаних для різних типів і видів хорів, з метою: - спрощення фактури; - ускладнення фактури	2		2		

10	Перекладення партитур академічних хорів для народних хорів способом транспозиції	1	1		
11	Контрольний урок	1	1		
<p>Студент повинен знати: теоретичні положення, постійні (незмінні) і рухомі (змінні) компоненти музичного твору, вокально-темброві можливості хорових партій народного хору та основні логічно-структурні схеми перекладень хорових партитур, види хорової фактури.</p> <p>Студент повинен уміти: практично виконувати перекладення для народного хору, ансамблю різного складу та створювати партитури підголоскової структури з використанням різних видів хорової фактури.</p>					
Всього годин з дисципліни		54	37		17

ПРИМІТКА: Тематичний план для заочного відділення складається предметною (цикловою) комісією, виходячи із об'єму часу (годин), характеру спеціалізації і контингенту студентів, і затверджується керівництвом навчального закладу.

ЗМІСТ КУРСУ

ТЕМА 1. Завдання курсу "Хорове аранжування"

Дисципліна "Хорове аранжування", мета і завдання.

Тісний взаємозв'язок з профілюючими дисциплінами хорової спеціалізації, особливо з такими як "Диригування", "Хоровий клас", "Вокальний клас", "Хорова література", "Музично-теоретичний цикл" та ін.

Загальні і робочі діапазони хорових партій. Поняття "теситура", її значення і роль у хоровому виконавстві. Запис хорової партитури для однорідного і мішаного хору. Ознайомлення з дво-, три-, чотирирядковими партитурами. Тісне і широке розміщення голосів. Тональність твору, її значення для загального характеру звучання та виразності виконання.

Збереження мелодії, гармонії, метру, темпу, динаміки, форми, літературного тексту як обов'язкова умова хорового аранжування.

Два основних способи перекладення хорових партитур з одного складу на інший: способом транспозиції та зі збереженням тональності (особливості цих способів - транспозиція зберігає будову партитури, перекладення зі збереженням тональності впливає на зміну фактури хорової партитури).

ТЕМА 2. Види хорових партитур для однорідного хору та їх перекладення.

Перекладення дво- і триголосних партитур жіночого хору для чоловічого складу хору без зміни кількості хорових голосів. Значення діапазону голосів хору при перекладенні. Переміщення хорових партій партитури жіночого хору на октаву вниз - головний принцип перекладення. Обов'язкове врахування можливості перекладення з одного складу однорідного хору на інший з точки зору ідейно-художнього змісту твору. Сопрано передається тенору, альт передається басу.

C1 - T1
C2 - T2
A1 - B1
(A2 - B2)

Застосування транспонування партитури жіночого хору на септиму вниз при перекладенні її на чоловічий хор. Необхідність такого транспонування у певних випадках.

Перекладення партитури чоловічого хору для жіночого складу. Обмеження такого перекладення в зв'язку з великим, порівняно з жіночим хором, діапазоном голосів чоловічого хору. Перекладення дво- і триголосних партитур чоловічого хору для жіночого складу без зміни кількості хорових голосів способом перенесення хорових партій на октаву вгору.

T1 - C1
T2 - C2
B1 - A1
(B2 - A2)

за умови, що об'єм партитури чоловічого хору не перевищує об'єму жіночого хору.

ТЕМА 3. Перекладення хорових партитур дво-, три-, чотириголосного однорідного хору для мішаного (повного і неповного) способом транспонування і перестановки голосів хорової партитури.

Транспонування двоголосного однорідного хору на октаву вниз. З'єднання обох груп хору дає мішане хорове звучання. Така фактура характерна для більшості перекладень масових пісень.

Принцип перекладення: транспонування партитури жіночого хору вниз (в межах кварта, квінти) при відповідному переміщенні голосів:

C1 - C
C2 - A
A1 - T
A2 - B

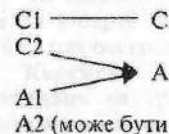
Приєм перестановки голосів однорідного хору. Спосіб перестановки середніх голосів партитури. Неодмінне збереження нижнього голосу при перекладенні з чотириголосного чоловічого хору для чотириголосного мішаного.

Перекладення чоловічого чотириголосного хору для мішаного способом транспонування в межах квінти-сексти вгору.

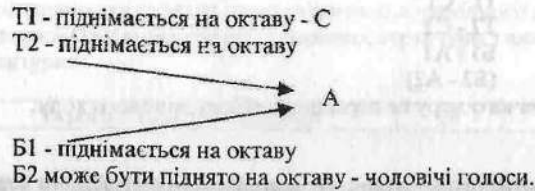
T1 - C
T2 - A
B1 - T
B2 - B

Перекладення партитури однорідного хору для неповного мішаного хору (одна чоловіча партія).

Збереження головних мелодичних ліній і гармонічних сполучень чотириголосного жіночого хору як головне художнє завдання при створенні триголосної партитури мішаного складу. Можливість різноманітного переміщення хорових партій при перекладенні залежно від розміщення мелодичних ліній у партитурі жіночого чотириголосся. Використання октавних переміщень для нижнього голосу мішаного триголосся. Переміщення хорових партій, які часто зустрічаються при перекладенні: жіноче чотириголосся - мішане триголосся

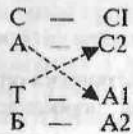
Небажаний великий інтервальний відрив нижнього голосу триголосся від сусіднього (середнього) голосу - альта. Можливість транспонування партитури. Переміщення на октаву (або сентиму) вгору двох верхніх голосів партитури чоловічого чотириголосного хору. Октавні зміни в нижньому голосі мішаного триголосся при перекладенні. Збереження головних мелодичних ліній і гармонічних сполучень чотириголосної партитури чоловічого хору як головне художнє завдання при перекладенні. Переміщення хорових партій, які часто зустрічаються при перекладенні: чоловіче чотириголосся - мішане триголосся

ТЕМА 4. Перекладення чотириголосних хорових партитур мішаного хору для однорідного хору (з транспонуванням та без нього).

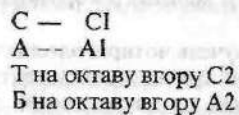
Перекладення чотириголосних хорових партитур мішаного хору, для однорідного із збереженням тональності.

Головна умова перекладення партитури мішаного хору для жіночого складу способом транспонування - тісне розміщення голосів партитури мішаного хору. Транспонування партитури мішаного хору вгору на кварту-квінту як головний принцип перекладення. Збереження фактури хорового викладення при транспонуванні.

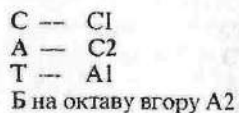

Головна умова перекладення партитури мішаного хору для жіночого збереженням тональності - широке розміщення голосів в партитурі мішаного хору. Принцип перекладення: однобічне звуження хорового акорду шляхом підняття чоловічих партій мішаного хору на октаву.

Фактичне переміщення голосів при перекладенні: збереження крайніх партій партитури і перестановки середніх.

Партії тенора і баса мішаного хору при переміщенні їх в партитурі жіночого хору піднімаються на октаву. Застосування відповідного переміщення всіх голосів (при акордах в партитурі мішаного хору), викладених в тісному розміщенні.

Можливість вилучення окремих гармонічних звуків середніх голосів при перекладенні у випадках перехрещення їх із верхнім голосом партитури.

Зміна тональності при перекладенні як прийом врівноваження теситурної напруги в хорових партіях оригіналу і перекладення.

Перекладення партитури мішаного хору для чоловічого складу.

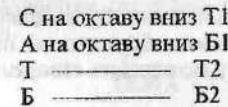
Придатність способу перекладення партитури мішаного хору для чоловічого складу шляхом транспонування за умови тісного розміщення голосів в партитурі, мішаного хору. Транспонування партитури мішаного хору на терцію-кварту вниз як головний принцип перекладення.

Збереження фактури хорового викладу при перекладенні.

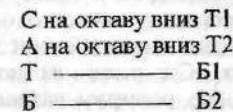

Головна умова перекладення партитури мішаного хору для чоловічого із збереженням тональності - широке розміщення голосів у партитурі мішаного хору. Принцип перекладення: однобічне звуження хорового акорду шляхом переміщення вниз жіночих партій мішаного хору на октаву.

Фактичне переміщення голосів при перекладенні - збереження крайніх партій партитури і перестановки середніх.

Необхідність застосування переміщення жіночих партій мішаного хору в партитурі чоловічого хору при акордах, викладених в тісному розміщенні голосів:

Можливість вилучення окремих гармонічних звуків середніх партій при перекладенні у випадках перехрещення їх із верхнім голосом партитури.

Зміна (в деяких випадках) тональності при перекладенні з метою врівноваження теситурної напруги в хорових партіях оригіналу і перекладення.

Перекладення партитури повного мішаного хору для неповного мішаного хору (одна чоловіча партія).

Склад мішаного триголосся: сопрано, альт і партія чоловічих голосів. Загальний діапазон мішаного триголосного хору від "ля-сі" великої октави у чоловіків до "фа-соль" другої октави в партії сопрано.

Особливості партії чоловічих голосів. Використання переважно середньої теситури в партії чоловічих голосів. Небажаність великого відриву (більше октави) партії чоловічих голосів від середнього голосу (альта) в неповному мішаному хорі.

Збереження крайніх голосів партитури мішаного чотириголосся при перекладенні на триголосний мішаний склад як найбільш часто застосовуваний прийом перекладення партитур гармонічного складу.

Створення середнього голосу триголосної партитури із альтової і тенорової партій мішаного хору шляхом вилучення подвоєного звуку. Приклад переміщення хорових партій при умові, коли головна мелодія знаходиться в партії сопрано.

Можливість транспонування мішаного триголосся для створення зручної теситури в партії чоловічих голосів.

ТЕМА 5. Перекладення одноголосних творів з акомпанементом для дво-, три-, чотириголосного хору гармонічного складу.

Принцип створення голосів хорової партитури – використання мелодичних ліній і гармонічних послідовностей супроводу. Постійні компоненти музичного твору: мелодія, гармонія, метр, темп, динаміка, форма, літературний текст.

Рухомі компоненти музичного твору: тональність та фактура. Необхідність збереження постійних компонентів. Можливість змінювання рухомих компонентів.

Перенесення звуків супроводу в хорову партитуру зі зміною їх октавної висотності. Можливість зміни виду акорду при створенні хорових партитур для однорідного хору. Загальна характеристика головних видів супроводу.

Гомофонно-гармонічний вид супроводу. Супровід, який може бути цілком тотожним хоровій партитурі при виконанні. Супровід, який зберігається при виконанні твору хором. Особливості супроводу, які виключають можливість створення хорової партитури.

Перекладення для дво- і триголосного однорідного хору (ансамблю) гармонічного складу.

Перекладення творів з акомпанементом, близьким за фактурою до хорової партитури. Тісне розміщення акордів у партії правої руки акомпанементу.

Найкраще виявлення змісту пісні в звучанні головного мелодичного голосу і в зв'язку з цим знаходження зручної теситури для партії другого і третього голосу. Збереження в другому і третьому голосі елементів характерної інтонації мелодії. Збереження єдиного ритмічного малюнку у всіх голосах. Створення якісного голосоведення, яке сприяє виявленню ладо - функціонального розвитку головної мелодичної лінії.

Перекладення для три-, чотириголосного мішаного хору (ансамблю) гармонічного складу. Перекладення творів з акомпанементом, близьким за фактурою до хорової партитури. Пряме перенесення звуків супроводу в хорову партитуру при акордовому супроводі. Тенденція нижнього голосу чотириголосся до басових функцій у хоровій партитурі. Можливість зміни виду акорду при чотириголосному викладенні септакордів і наакордів.

Єдиний складовий ансамбль у хорових партіях як результат можливого дробління (ритмічної зміни) гармонічних звуків супроводу. Створення якісного голосоведення, яке сприяє виявленню ладо-функціонального розвитку головної мелодичної лінії.

У хоровій партитурі зберігаються правила підтекстовки: наголошений склад тексту збігається з сильною (або відносно сильною) долею такту. Скорочена фраза створюється зі слів повної фрази і повинна мати логічний зміст.

Різничитання в хоровій партитурі закінчується разом із закінченням музичної побудови. Різничитання закінчується єдиним словом для всіх хорових партій. При імітації кожна хорова партія, вступаючи, повторює текст попереднього вступу.

ТЕМА 6. Принципи створення та перекладення хорових партитур для народних хорів. Проста обробка (гармонізація) одноголосної пісні в гомофонно-гармонічному і акордовому викладах для різних типів і видів хорів.

Особливості аранжування творів для хорів народної пісні в зв'язку з їх традиційними вокально-хоровими і виконавськими особливостями.

Створення хорових партитур (авторських) для хорів народної пісні необхідно проводити з урахуванням вокально-хорової побудови, звукового об'єму хору, діапазону кожної партії і ролі кожного хорового голосу в партитурі, особливостей місцевого багатоголосся і характеру підголосків, а також жанру пісні.

Необхідність застосування транспозиції при створенні хорових партитур для хорів народної пісні, враховуючи діапазон та теситурні особливості цих колективів.

Проста обробка (гармонізація) одноголосної народної пісні в гомофонно-гармонічному і акордовому викладах для різних типів і видів хорів.

Частково перевага тоніко-домінантових гармонічних сполучень у піснях акордово-гармонічного викладу. Простота гармонічної фактури цього викладу.

Поєднання підголоскової та гомофонно-гармонічної фактури в сучасних та авторських піснях. "Чистий" гомофонно-гармонічний виклад у піснях урочистого, жартівливого характеру. Недотримання суворих класичних гармонічних канонів. Застосування унісонних, октавних кварто-квінтових сполучень. Дотримання теситурних умов для народно-співацьких голосів.

Подібність обробки одноголосної пісні до гармонізації мелодії, але з урахуванням специфіки гуртового співу. Залежність типу та виду хору від характеру пісні.

ТЕМА 7. Створення підголосків до даного одноголосного наспіву – голосу (дво-, триголосся).

Гетерофонічний виклад. Гетерофонія (від гр.heteros - інший; phone - звук, голос) - спільне виконання одноголосної мелодії з відхиленням від унісону. Гетерофонія є однією з початкових форм багатоголосся. Утворюється в різних формах спільного співу. Елементи гармонії (співзвуччя) виникають у гетерофонії епізодично, в той час, як в багатоголоссі співзвуччя голосів є нормою.

"Терцієва втора"- такий вид підголоскової поліфонії як паралельний рух основного голосу та підголоска терціями (рідко секстами). "Терцієва втора" як вихідне зерно для гармонічного розвитку багатоголосся.

Бурдонний голос (від фр.bourdon- густий бас) безперервний (витриманий) як такий, що служить певним гармонічним фоном для мелодичних голосів.

Опора на стійкі звуки ладу.

Створення партитури підголоскової структури для дво-, три-, чотириголосного народного хорового колективу:

- для жіночого хору,
- для чоловічого хору;
- для мішаного хору.

Принципи перекладення.

Аналіз одноголосної народної пісні і створення до неї природних мелодичних ліній - мелодій - варіантів (підголосків), враховуючи практичне закріплення попереднього розділу програми. Виконання одно- чи двоголосного заспіву. Мінливий характер кількості голосів у подальшому розвитку твору.

Поступове нашарування підголосків у приспіві. Основний голос - альт, верхній підголосок (вивід) - сопрано. На основі жіночого двоголосся, частіше всього "терцієвої втори", яка становить гармонічну основу майбутньої партитури, створюється низький підголосок (бас), мелодична лінія якого виходить із загального характеру даного двоголосся та функціональності.

Третій підголосок (партія тенора) створюється на основі триголосся. Цей підголосок впливає із природного мелодичного розвитку всіх голосів за урахуванням відсутності гармонічних звуків по вертикалі. Епізодичне дублювання альтів тенорами в унісон.

Головне при створенні партитури підголоскової структури – це піклування про природне голосоведення, насиченість усіх голосів мелодичною самостійністю, часто навіть всупереч канонам класичної гармонії (паралелізм інтервалів та тризвуків, відсутність терцієвих тонів та ін). Методика створення партитури для однорідних хорів така сама, як і для мішаного: створюється двоголосся, потім на цій основі створюється решта підголосків.

Однорідний народно-хоровий колектив (особливо жіночий, в силу обмеженості діапазону) частіше буває триголосний з елементами чотириголосся.

Чоловічий хор, маючи двооктавний діапазон, може бути чотириголосним, але в тому разі, коли всі підголоски носитимуть не штучний, а природний розвиток мелодичних ліній. Деякі твори краще звучатимуть у двоголосному викладі, ніж у багатоголосному.

ТЕМА 8. Проста обробка (гармонізація) одноголосної народної пісні для мішаного народного хору з використанням різних видів хорової фактури.

Ця тема підсумовує всі пройдені до цього теми і має завдання закріпити навички простої обробки (гармонізації народної пісні) в різних фактурах: підголоскової, гомофонній, акордової з елементами поліфонії.

ТЕМА 9. Перекладення хорових партитур, написаних для різних типів і видів хорів з метою:

- спрощення фактури;
- ускладнення фактури.

Спрощення фактури, які виникають при перекладенні чотириголосного мішаного хору для однорідного чотириголосного з елементами триголосся. Вилучення деяких другорядних мелодичних ліній, дублюючих голосів з метою полегшення фактури твору. Вилучення з гармонічного чотириголосся переважно найменш характерних звуків акорду-подвоєнь основного тону або квінтового тону у тризвуках і септакордах. Максимальне збереження природного голосоведення та контурів гармонії.

Аранжування з ускладненням фактури, яке виникає частіше при перекладенні з однорідного хору для мішаного.

Мета ускладнення:

- а) збагачення твору за рахунок доповнення новими мелодичними лініями;
- б) заповнення широких інтервалів між голосами;
- в) створення колористичного ефекту.

Подвоєння основного чи квінтового тону у тризвуках, септакордах. Уникнення подвоєнь характерних звуків у септакордах і нонакордах – септими, нони та альтерованих тонів.

Доповнення голосів дво-, триголосних однорідних хорів за рахунок фактури, акомпанементу. Аранжування дво-, триголосного хору а capella для чотириголосного за рахунок komponування на основі ладо-гармонічної структури пісні.

ТЕМА 10. Перекладення партитур академічних хорів для народних хорів способом транспозиції.

Практична доцільність і необхідність перекладення. Вибірковий підхід до перекладення творів, близьких за характером та фактурним викладом до народно-піснених. Головне - це обробки українських народних пісень.

Дотримання непорушності мелодичної лінії та метроритмічної структури оригіналу народної пісні, збереження засобів музичного викладу та голосоведення - головний принцип перекладення або пристосування для більш зручного виконання певним типом народного хору.

Транспозиція оригіналу на інтервал терції-кварти вниз. Можливе перенесення басової партії з низького регістру на октаву вгору, якщо така зміна не вплине на характер гармонії і буде зручною в теситурному відношенні.

Перекладення партитури академічного мішаного хору для жіночого способом транспозиції на інтервал терції-кварти вниз. При перекладенні для чоловічого хору транспозиція не застосовується.

Збірники хорових творів, рекомендовані для практичних робіт.

Шелков Н. Хрестоматія з читання хорових партитур. - Л., 1963.

Красотин Е. Хрестоматія по дирижуванню хором. Выпуск 1-М., 1970. Выпуск 3 - М., 1972.

Перунов О. Хрестоматія з читання хорових партитур. - К., 1960.

Коломієць А. Хрестоматія з хорового диригування. - К.: Муз. Укр., 1971.

Твори, рекомендовані для перекладень з однорідного хору для мішаного складу:

Укр. нар. пісня
Обр. Лисенка М. Ой у лузі та ще й при березі. У зб. Музичні вечори. - К., 1978.

Укр. нар. пісня
Обр. Стеценка К. Ой, що ж то за шум учинився. —//—

Муз. Кос-Анатольського А.
Сл. Лесі Українки. Досвітні вогні. - К.: Музична Україна, 1973.

Укр. нар. пісня
Обр. Лисенка М. За Сибіром сонце сходить. - У зб. Музичні вечори. - К., 1990.

Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. Приїхали три козаки. М. Леонтович. Хорові твори. - К., 1970.

Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. Гаю, гаю зелен-розмаю. —//—

Муз. Адлер Е.
Сл. Фета А. Тихо вечер догораєт. Репертуар для детских и юношеских хорів.
Вып. 10. - М., 1979.

Муз. Боядинцева У.
Сл. Орлова В. Журавли. —//—

Муз. Даргомижського А.
Сл. Лермонтова М. Сосна. Збірник хорових творів. - М., 1953.

Муз. Шуберта Ф.
Перекл. Ефременкова Е. Ночь. —//—

Муз. Бетховена Л. Край родной. —//—

- Укр. нар. пісня
Сл. Шевченка Т. Заповіт. —//—
Обр. Стеценка К.
- Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. За нашою слободою. М. Леонтович. Хорові твори. - К., 1970.
- Укр. нар. пісня
Обр. Степового Я. Ой нема, нема ні вітру, ні хвилі. Степовий Я. Хорові твори. - К., 1965.
- Укр. нар. пісня
Обр. Степового Я. Ой ішов я вулицею раз, раз. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Степового Я. Гей по синьому морю. —//—
- Муз. Флярковського А.
Сл. Татаринова В. Ручеек. Попов В. Советы руководителя хора. - Раздел II. - М., 1978.
- Муз. Палестрины Дж.
Сл. Серегина Я. Весна, (канцонетта) —//—
- Муз. Раха Й. С.
Русск. текст Гинсберг. Весенняя песня. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Чижко О. Дівка Явдошка сіяла пшеницю. Чижко О. Збірник.
Обробки укр. нар. пісень. - К., 1972.
Твори для перекладень змішаного хору для однорідного складу.
- Укр. нар. пісня
Обр. Людкевича С. Ой зацвіли фіалочки. У зб. Співає Думка. - К.: Музична Україна,
970.
- Укр. нар. пісня
Обр. Стеценка К. Чуєш, брате мій. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Кошиця О. Ох, і зійди, зійди ти, зіронько. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Лисенка М. Ой, не шуми дуже. —//—
- Аранж. для хору Муравського П.
Муз. Майбороди Г.
Сл. Рильського М. Елегія. —//—
- Муз. Чайковського П.
Перекл. Климова М. Неаполитанская песенка. Библиотека студента-Хормейстера. Вип.
13. - М., 1976.
- Муз. Лядова А.
Перекл. Климова М. Колискова. —//—
- Муз. Бетховена Л.
Сл. Геллерта А. Прославление природы. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Климова М. Ой, ходила дівчина бережком. —//—

- Укр. нар. пісня
Обр. Скалецького Р. Пливе човен. У зб. Музичні вечори. Вип. 8.-К., 1978.
- Укр. нар. пісня
Обр. Донця М. Ой, усі гори зеленіють. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Хомичевського М. Ой у полі жито. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Спарницького О. Летів пташок. У зб. Музичні вечори. Вип. 8.- К., 1989.
- Укр. нар. пісня
Обр. Зажытка В. А вже весна. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Стеценка К. Ой учора із вечора. У зб. Музичні вечори. Вип. 1.-К., 1990.
- Укр. нар. пісня
Обр. Колеси Ф. Благослови, батеньку. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. Чорнушко-душко. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. Ой піду я в ліс по дрова. Леонтович М. Хорові твори. - К., 1970.
- Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. Козака несуть. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. Ой, з-за гори кам'яної. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. Ой у полі та туман димно. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. Налетіли журавлі. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. Ой горе тій чайці. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Леонтовича М. Щедрик. —//—
- Одноголосні твори з супроводом, рекомендовані для перекладень
для дво-, триголосного однорідного хору і мішаного складу:**
- Муз. Глінки М.
Сл. Забіли В. Не щибечи, соловейку. Хрестоматія вокально-педагогічного репертуару.
Вип. 3. - М., 1972.
- Муз. Аляб'єва О.
Сл. Якубовича Л. Плачет дева гор. —//—

- Рос. інар. пісня
Обр. Римського-Корсакова М. Про Добриню. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Лисенка М. Ой ти, дівчино. —//—
- Угорська нар. пісня
Обр. Кодая З. Сегедський пруд. —//—
- Муз. Майбороди П.
Сл. Малишка А. Пісня про вчительку. У зб. Незабутня пісня. - К.: Музична Україна, 1988.
- Муз. Баснера В.
Сл. Матусовського М. С чого починається Родина. —//—
- Муз. Шамо І.
Сл. Луценка Д. Україне, любов моя. —//—
- Муз. Майбороди П.
Сл. Малишка А. Ми підем, де трави похилі. —//—
- Муз. Сабадаша С.
Сл. Ткача М. Марічка. —//—
- Муз. Богословського М.
Сл. Агатова В. Темная почь. —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Косенка В. Рече та стогне Дніпр широкий. Співає самодіяльний хор.
Сл. Шевченка Т. Вип. 2. М.: Музика, 1977.
- Муз. Шуберта Ф.
Сл. Рельштаба Л. Серенада. —//—
- Старов. студ. пісня
Перекладення Попова С. Gaudeamus igitur —//—
- Укр. нар. пісня
Обр. Скорохода К. Якби мені черевичи. У зб. Музичні вечори.
Сл. Шевченка Т. Вип. 8. - К., 1978.
- Укр. нар. пісня
Обр. Фільца Б. Зелена рута, жовтий цвіт. —//—
- Муз. М'яскова К.
Сл. Скоромаровського В. Голуби. У зб. Музичні вечори. Вип. 3. - К.: Музична Україна, 1990.
- Муз. Осадчої О.
Сл. Сингаївського М. Діброва. —//—
- Муз. Щуравського Ю.
Сл. Бабанського В. Ніч горобина над Дніпром. —//—
- Муз. Мозгового М.
Сл. Демиденка А. Зимонька-зима. У зб. Поют Анисимови. - К.: Музична Україна, 1990.
- Муз. Кириліної І.
Сл. Цілого К. Лелеча доля. —//—

- Муз. Дворського В.
Сл. Третяка В. Біла криниця. —//—
- Муз. Злотника О.
Сл. Рибчинського Ю. Папороть цвіте. —//—
- Муз. Батюка В.
Сл. народні. Родимий краю. У зб. Романси українських композиторів. - К.: Музична Україна, 1993.
- Муз. Степового Я.
Сл. Франка І. Розвійтеся з вітром. —//—
- Муз. Січинського Д.
Сл. Гейне Г. У мене був коханий край. —//—
Укр. текст Кримського А.
- Муз. Банковського Д.
Сл. Шевченка Т. Нащо мені чорні брови. —//—
- Муз. Лисенка М.
Сл. Шевченка Т. Садок вишневий. —//—
- Муз. Лисенка М.
Сл. Шевченка Т. Ой маю, маю я оченята. —//—
- Муз. Степового Я.
Сл. Шевченка Т. Утоптала стежечку. —//—

Збірки пісень в одно- та двоголосному викладі,
рекомендовані для практичних робіт з аранжування та обробки для народного хору.

Щедрий вечір. - К.: Муз. Укр., 1989.

Живнварські пісні. - К.: Муз. Укр., 1990.

Цвіте терен. - К.: Муз. Укр., 1990.

Фольклорна веселка. - К.: Муз. Укр., 1988.

Українські народні пісні. Вип. 4.5. К.: Мистецтво, 1965.

Українські народні жартівливі пісні. К.: Муз. Укр., 1987.

Українські народні пісні. Вип. 3. - К.: Мистецтво, 1963.

Співає народний хор Вип. 5. - К.: Муз. Укр., 1990.

Твори для народного хору. Вип. I. - К.: Муз. Укр., 1979.

I. Сльота. А льон цвіте. - К.: Муз. Укр., 1980.

Співає народний хор ім. Г. Верьовки. - К.: Муз. Укр., 1974.

Крім того, бажано в практичній роботі використовувати місцевий фольклорний матеріал, авторські твори, які за своїм звучанням і характером близькі до народних, твори професійних та самодіяльних композиторів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ЗАВДАННЯ 1

Виконати перекладення партитури жіночого хору для мішаного складу.

Твори для перекладення:

Українська народна пісня

Обр. Леонтовича М. Приїхали три козаки. М. Леонтович. Хорові твори. - К., 1970.

Муз. Даргомижського А.

Сл. Лермонтова М. Сосна. Збірник хорових творів. - М., 1953.

Короткі методичні рекомендації.

При перекладенні партитури жіночого хору для мішаного складу існує така закономірність:

C1 - C

C2 - A

A1 - T

A2 - B

Для створення більш якісного голосоведення та зручності теситурних умов середні голоси можуть комбінуватися між собою. Партії A1 і A2 переходять у басовий ключ.

ЗАВДАННЯ 2

Виконати перекладення партитури чоловічого хору для мішаного складу.

Твори для перекладення:

Укр. нар. пісня

Обр. Лисенка М. Ой у лузі та ще й при березі. У зб. Музичні вечори. - К., 1978.

Укр. нар. пісня

Обр. Леонтовича М. Гаю, гаю зелен розмаю. М. Леонтович. Хорові твори. - К., 1970.

Короткі методичні рекомендації.

При перекладенні партитури чоловічого хору для мішаного складу існує така закономірність:

T1 - C

T2 - A

B1 - T

B2 - B

Для створення більш якісного голосоведення та зручності теситурних умов середні голоси можуть комбінуватися між собою. Якщо партитура чоловічого хору записана у басовому ключі, то при перекладенні для мішаного складу T1 і T2 переходять на октаву вгору у скрипічний ключ у відповідності до схеми. Якщо партитура чоловічого хору записана на двох нотних станах у скрипічному та басовому ключах, то при перекладенні на мішаний склад T1 і T2 залишаються без змін (переходять у партії C і A мішаного хору).

ЗАВДАННЯ 3

Виконати перекладення партитури жіночого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія).

Твори для перекладення:

Муз. Флярковського А.

Сл. Татарінова В. Ручеек. Попов В. Советы руководителю хора. - Раздел 2. - М., 1978.

Муз. Палестрини Дж.

Сл. Серегина Я. Весна. (канцонетта) _____ // _____

Короткі методичні рекомендації.

При перекладенні партитури жіночого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія) існує така закономірність:

C1 ----- C

C2 -----> A

A1 -----> A

A2 (може бути октавою нижче - чоловічі голоси).

Зберігаються головні мелодичні лінії та гармонічні сполучення чотириголосної партитури жіночого хору, як головне художнє завдання при створенні триголосної партитури мішаного складу. Також застосовується різноманітне переміщення хорових партій при перекладенні залежно від розміщення мелодичних ліній у партитурі жіночого чотириголосся. Допускається використання октавних переміщень для нижнього голосу мішаного триголосся.

ЗАВДАННЯ 4

Виконати перекладення партитури чоловічого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія).

Твори для перекладення:

Укр. нар. пісня
Обр. Степового Я. Ой нема, нема ні вітру, ні хвилі. Степовий Я. Хорові твори.- К., 1965.

Укр. нар. пісня
Обр. Лисенка М. За Сибіром сонце сходить. - У зб. Музичні вечори.- К., 1990.

Короткі методичні рекомендації.

При перекладенні партитури чоловічого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія) існує така закономірність:

T1 – піднімається на октаву - C

T2 – піднімається на октаву

A

B1 - піднімається на октаву

B2 - може бути піднято на октаву – чоловічі голоси.

Зберігаються головні мелодичні лінії та гармонічні сполучення чотириголосної партитури чоловічого хору, як головне художнє завдання при створенні триголосної партитури мішаного складу. Необхідно слідкувати, щоб не було великого інтервального відриву нижнього голосу триголосся від сусіднього (середнього) голосу – альта. Можна використовувати переміщення на октаву (або септиму) вгору двох верхніх голосів партитури чоловічого чотириголосного хору. Допускаються октавні зміни у нижньому голосі мішаного триголосся при перекладенні.

ЗАВДАННЯ 5

Виконати перекладення партитури мішаного хору для жіночого складу.

Твори для перекладення:

Укр. нар. пісня
Обр. Стеценка К. Чусш, брате мій. У зб. Співає Думка.- К.: Музична Україна, 1970.

Укр. нар. пісня
Обр. Кошиця О. Ох, і зійди, зійди ти, зіронько. _____ // _____

Короткі методичні рекомендації.

При перекладенні партитури мішаного хору для жіночого складу існує така закономірність:

C - C1

A - C2

T - A1

B - A2

Головна умова перекладення партитури мішаного хору для жіночого зі збереженням тональності - широке розміщення голосів у партитурі мішаного хору. Принцип перекладення: однобічне звуження хорового акорду шляхом підняття чоловічих партій мішаного хору на октаву.

Фактичне переміщення голосів при перекладенні: збереження крайніх партій партитури і перестановки середніх.

C - C1

A - A1

T на октаву вгору C2

B на октаву вгору A2

Партії тенора і баса мішаного хору при переміщенні їх у партитуру жіночого хору піднімаються на октаву. Також можливе відповідне переміщення всіх голосів (при акордах у партитурі мішаного хору), викладених у тісному розміщенні.

C - C1

A - C2

T - A1

B на октаву вгору A2

При перекладеннях можуть вилучатись окремі гармонічні звуки середніх голосів у випадках перехрещення їх із верхнім голосом партитури. При перекладеннях також можлива зміна тональності, як прийом врівноваження теситурної напруги у хорових партіях оригіналу і перекладення.

При перекладенні чотириголосного мішаного хору на жіночий склад можливе застосування прийому транспонування. Головна умова перекладення партитури мішаного хору для жіночого складу способом транспонування – тісне розміщення голосів партитури мішаного хору. Транспонування партитури мішаного хору вгору на кварту – квінту, як головний принцип перекладення. Необхідно домагатися збереження фактури хорового викладення при транспонуванні.

ЗАВДАННЯ 6

Виконати перекладення партитури мішаного хору для чоловічого складу.

Твори для перекладення:

Укр. нар. пісня
Обр. Стеценка К. Ой учора із вечора. У зб. Музичні вечори. Вип.1.- К., 1990.

Укр. нар. пісня
Обр. Донця М. Ой, усі гори зеленіють. Бібліотека студента – хормейстера. Вип.13.- М.,1976

Короткі методичні рекомендації.

При перекладенні партитури мішаного хору для чоловічого складу існує така закономірність:

C - T1

A - T2

T - B1

B - B2

Головною умовою при перекладенні партитури мішаного хору для чоловічого складу із збереженням тональності являється широке розміщення голосів у партитурі мішаного хору. Принцип перекладення такий: однобічне звуження хорового акорду шляхом переміщення вниз жіночих партій мішаного хору на октаву.

Фактичне переміщення голосів при перекладенні – збереження крайніх партій партитури і перестановки середніх.

С на октаву вниз Т1
 А на октаву вниз Т2
 Т ----- Б1
 Б ----- Б2

Також можливе застосування переміщення жіночих партій мішаного хору у партитуру чоловічого хору при акордах, викладених у тісному розміщенні голосів:

С на октаву вниз Т1
 А на октаву вниз Т2
 Т ----- Б1
 Б ----- Б2

При перекладеннях інколи застосовується вилучення окремих гармонічних звуків середніх партій у випадках перехрещення їх із верхнім голосом партитури.

У деяких випадках застосовується зміна тональності при перекладенні з метою врівноваження теситурної напруги в хорових партіях оригіналу і перекладення.

При перекладенні партитури мішаного хору для чоловічого складу також можна застосовувати транспонування. Необхідна умова при цьому – тісне розміщення голосів у партитурі мішаного хору. Транспонування партитури мішаного хору на терцію – кварту вниз, як головний принцип перекладення. При перекладенні бажано слідкувати, щоб зберігалась фактура хорового викладу.

ЗАВДАННЯ 7

Виконати перекладення партитури повного мішаного хору для неповного мішаного хору (одна чоловіча партія).

Твори для перекладення:

Муз. Майбороди Г., сл. Рильського М.
 Аранж. для хору Муравського П. Елегія. У зб. Співає Думка. - К., Музична Україна, 1970.

Муз. Бетховена Л., сл. Геллерта А. Прославлення природи. Бібліотека студента – хормейстера. Вип. 13. - М., 1976.

Короткі методичні рекомендації.

Слід пам'ятати склад мішаного триголосся: сопрано, альт і партія чоловічих голосів, а також загальний діапазон мішаного триголосного хору від "ля - сі" великої октави у чоловіків до "фа - соль" другої октави у партії сопрано. При перекладенні бажано використовувати середню теситуру в партії чоловічих голосів. Небажаний великий відрив (більше октави) в партії чоловічих голосів від середнього голосу (альта) в неповному мішаному хорі.

Бажано зберегти крайні голоси партитури мішаного чотириголосся, як прийом, що найчастіше застосовується при перекладенні для неповного мішаного хору

гармонічного складу. Середній голос триголосної партитури створюється із альтової і тенорової партій мішаного хору шляхом вилучення подвоєного звуку.

Приклад переміщення хорових партій при умові, коли головна мелодія знаходиться в партії сопрано.

Також можливе транспонування мішаного триголосся для створення зручної теситури у партії чоловічих голосів.

Завдання для самостійної роботи студента охоплюють найважливіші теми курсу дисципліни „Хорове аранжування”. Виконання завдань покликане сприяти поглибленому засвоєнню навчального матеріалу. Роботи виконуються протягом VI семестру і подаються студентом викладачу при проведенні заліку з дисципліни.

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ „ХОРОВЕ АРАНЖУВАННЯ”

1. Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для чоловічого складу.
2. Виконати перекладення музичного прикладу партитури чоловічого хору для жіночого складу.
3. Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для мішаного складу.
4. Виконати перекладення музичного прикладу партитури чоловічого хору для мішаного складу.
5. Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія).
6. Виконати перекладення музичного прикладу партитури чоловічого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія).
7. Виконати перекладення музичного прикладу партитури мішаного хору для жіночого складу.
8. Виконати перекладення музичного прикладу партитури мішаного хору для чоловічого складу.
9. Виконати перекладення музичного прикладу партитури повного мішаного хору для неповного мішаного хору (одна чоловіча партія).

10. Виконати перекладення музичного прикладу партитури одноголосного твору з акомпанементом для двоголосного хору гармонічного складу.
11. Виконати перекладення музичного прикладу партитури одноголосного твору з акомпанементом для триголосного хору гармонічного складу.
12. Виконати перекладення музичного прикладу партитури одноголосного твору з акомпанементом для чотириголосного хору гармонічного складу.
13. Виконати просту обробку (гармонізацію) одноголосної пісні у гомофонно-гармонічному викладі для жіночого складу.
14. Виконати просту обробку (гармонізацію) одноголосної пісні у гомофонно-гармонічному викладі для чоловічого складу.
15. Виконати просту обробку (гармонізацію) одноголосної пісні у гомофонно-гармонічному викладі для мішаного складу народного хору.
16. Створити підголоски до даного наспіву – мішане триголосся.
17. Виконати перекладення музичного прикладу партитури повного мішаного хору для жіночого складу чотириголосного викладення з елементами триголосся (з метою спрощення фактури).
18. Виконати перекладення музичного прикладу партитури повного мішаного хору для чоловічого складу чотириголосного викладення з елементами триголосся (з метою спрощення фактури).
19. Виконати перекладення музичного прикладу партитури триголосного жіночого хору для мішаного складу (з метою ускладнення фактури).
20. Виконати перекладення музичного прикладу партитури триголосного чоловічого хору для мішаного складу (з метою ускладнення фактури).
21. Виконати перекладення музичного прикладу партитури академічного хору для народного хору (способом транспозиції).

КОРОТКІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

При перекладенні партитури жіночого хору для чоловічого складу існує така закономірність:

C1 – T1
C2 – T2
A1 – B1
(A2 – B2)

Головний принцип цього перекладення – переміщення хорових партій партитури жіночого хору на октаву вниз. Перекладення дво- і триголосних партитур жіночого

хору для чоловічого складу хору можливе без зміни кількості голосів. Слід враховувати значення діапазону голосів хору. Сопрано передається тенору, альт передається басу.

Іноколи застосовується транспонування партитури жіночого хору на септиму вниз при перекладенні її на чоловічий хор.

При перекладенні партитури чоловічого хору для жіночого складу існує така закономірність:

T1 – C1
T2 – C2
B1 – A1
(B2 – A2)

Перекладення дво- і триголосних партитур чоловічого хору для жіночого складу без зміни кількості хорових голосів виконується способом перенесення хорових партій на октаву вгору (за умови, що об'єм партитури чоловічого хору не перевищує об'єму жіночого хору).

При перекладенні партитури жіночого хору для мішаного складу існує така закономірність:

C1 – C
C2 – A
A1 – T
A2 – B

Транспонування двоголосного однорідного хору на октаву вниз. При з'єднанні обох груп дає мішане звучання. Головний принцип перекладення – транспонування партитури жіночого хору вниз (в межах кварта, квінти) при відповідному переміщенні голосів за вищенаведеною схемою.

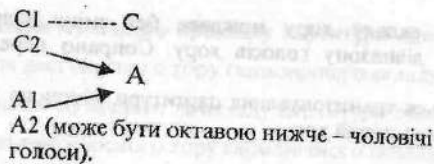
Для створення більш якісного голосоведіння та зручності теситурних умов середні голоси можуть комбінуватися між собою. Партії A1 і A2 переходять у басовий ключ.

При перекладенні партитури чоловічого хору для мішаного складу існує така закономірність:

T1 – C
T2 – A
B1 – T
B2 – B

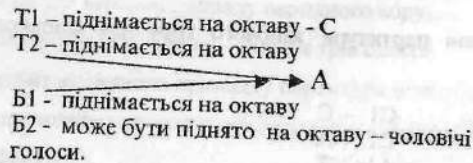
Для створення більш якісного голосоведіння та зручності теситурних умов середні голоси можуть комбінуватися між собою. Якщо партитура чоловічого хору записана у басовому ключі, то при перекладенні для мішаного складу T1 і T2 переходять на октаву вгору у скрипичний ключ у відповідності до схеми. Якщо партитура чоловічого хору записана на двох нотних станах у скрипичному та басовому ключах, то при перекладенні на мішаний склад T1 і T2 залишаються без змін (переходять у партії C і A мішаного хору).

При перекладенні партитури жіночого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія) існує така закономірність:

Зберігаються головні мелодичні лінії та гармонічні сполучення чотириголосної партитури жіночого хору, як головне художнє завдання при створенні триголосної партитури мішаного складу. Також застосовується різноманітне переміщення хорових партій при перекладенні залежно від розміщення мелодичних ліній у партитурі жіночого чотириголосся. Допускається використання октавних переміщень для нижнього голосу мішаного триголосся.

При перекладенні партитури чоловічого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія) існує така закономірність:

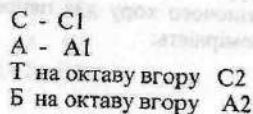
Зберігаються головні мелодичні лінії та гармонічні сполучення чотириголосної партитури чоловічого хору, як головне художнє завдання при створенні триголосної партитури мішаного складу. Необхідно слідкувати, щоб не було великого інтервального відриву нижнього голосу триголосся від сусіднього (середнього) голосу – альтя. Можна використовувати переміщення на октаву (або септиму) вгору двох верхніх голосів партитури чоловічого чотириголосного хору. Допускаються октавні зміни у нижньому голосі мішаного триголосся при перекладенні.

При перекладенні партитури мішаного хору для жіночого складу існує така закономірність:

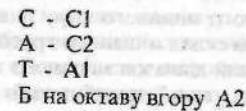

Головна умова перекладення партитури мішаного хору для жіночого з збереженням тональності – широке розміщення голосів у партитурі мішаного хору. Принцип перекладення: однобічне звуження хорового акорду шляхом підняття чоловічих партій мішаного хору на октаву.

Фактичне переміщення голосів при перекладенні: збереження крайніх партій партитури і перестановки середніх.

Партії тенора і баса мішаного хору при переміщенні їх у партитуру жіночого хору піднімаються на октаву. Також можливе відповідне переміщення всіх голосів (при акордах у партитурі мішаного хору), викладених у тісному розміщенні.

При перекладеннях можуть вилучатись окремі гармонічні звуки середніх голосів у випадках перехрещення їх із верхнім голосом партитури. При перекладеннях також можлива зміна тональності, як прийом врівноваження теситурної напруги у хорових партіях оригіналу і перекладення.

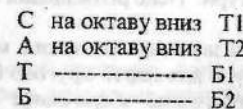
При перекладенні чотириголосного мішаного хору на жіночий склад можливе застосування прийому транспонування. Головна умова перекладення партитури мішаного хору для жіночого складу способом транспонування – тісне розміщення голосів партитури мішаного хору. Транспонування партитури мішаного хору вгору на кварту – квінту, як головний принцип перекладення. Необхідно домагатися збереження фактури хорового викладення при транспонуванні.

При перекладенні партитури мішаного хору для чоловічого складу існує така закономірність:

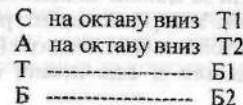

Головною умовою при перекладенні партитури мішаного хору для чоловічого складу із збереженням тональності являється широке розміщення голосів у партитурі мішаного хору. Принцип перекладення такий: однобічне звуження хорового акорду шляхом переміщення вниз жіночих партій мішаного хору на октаву.

Фактичне переміщення голосів при перекладенні – збереження крайніх партій партитури і перестановки середніх.

Також можливе застосування переміщення жіночих партій мішаного хору у партитуру чоловічого хору при акордах, викладених у тісному розміщенні голосів:

При перекладеннях інколи застосовується вилучення окремих гармонічних звуків середніх партій у випадках перехрещення їх із верхнім голосом партитури.

У деяких випадках застосовується зміна тональності при перекладенні з метою врівноваження теситурної напруги в хорових партіях оригіналу і перекладення.

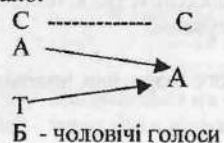
При перекладенні партитури мішаного хору для чоловічого складу також можна застосовувати транспонування. Необхідна умова при цьому – тісне розміщення

голосів у партитурі мішаного хору. Транспонування партитури мішаного хору на терцію – кварту вниз, як головний принцип перекладення. При перекладенні бажано слідкувати, щоб зберігалась фактура хорового викладу.

При перекладенні партитури повного мішаного хору для неповного мішаного хору (одна чоловіча партія) слід пам'ятати склад мішаного триголосся: сопрано, альт і партія чоловічих голосів, а також загальний діапазон мішаного триголосного хору від "ля - сі" великої октави у чоловіків до "фа - соль" другої октави у партії сопрано. При перекладенні бажано використовувати середню теситуру в партії чоловічих голосів. Небажаний великий відрив (більше октави) в партії чоловічих голосів від середнього голосу (альта) в неповному мішаному хорі.

Багато зберегти крайні голоси партитури мішаного чотириголосся, як прийом, що найчастіше застосовується при перекладенні для неповного мішаного хору гармонічного складу. Середній голос триголосної партитури створюється із альтової і тенорової партій мішаного хору шляхом вилучення подвоєного звуку.

Приклад переміщення хорових партій при умові, коли головна мелодія знаходиться в партії сопрано:

Також можливе транспонування мішаного триголосся для створення зручної теситури у партії чоловічих голосів.

При перекладенні одноголосного твору з акомпанементом для дво-, три-, чотириголосного хору гармонічного складу потрібно дотримуватися принципу створення голосів хорової партитури з використанням мелодичних ліній і гармонічних послідовностей супроводу. При цьому потрібно намагатися зберегти постійні компоненти музичного твору: мелодію, гармонію, метр, темп, динаміку, форму, літературний текст. А рухомі компоненти музичного твору: тональність та фактура – можуть змінюватись. Перекладення творів з акомпанементом бажано, щоб було близьким за фактурою до хорової партитури. Тісне розміщення акордів у партії правої руки акомпанементу.

Найкраще виявлення змісту пісні в звучанні головного мелодичного голосу і в зв'язку з цим знаходження зручної теситури для партії другого і третього голосу. Слід слідкувати, щоб у другому і третьому голосі зберігалися елементи характерної інтонації мелодії. Збереження єдиного ритмічного малюнку у всіх голосах. Створення якісного голосоведіння, яке сприяє виявленню ладо-функціонального розвитку головної мелодичної лінії. Слід слідкувати за єдиним складовим ансамблем у хорових партіях, створювати якісне голосоведіння. У хоровій партитурі зберігаються правила підтекстовки: наголошений склад тексту збігається з сильною (або відносно сильною) долею такту. Скорочена фраза створюється зі слів повної фрази і повинна мати логічний зміст.

Різноманітність у хоровій партитурі закінчується разом із закінченням музичної побудови. Різноманітність закінчується єдиним словом для всіх хорових партій.

При імітації кожна хорова партія, вступаючи, повторює текст попереднього вступу.

При простій обробці (гармонізації) одноголосної пісні в гомофонно-гармонічному викладі необхідно враховувати вокально-хорову побудову, звуковий

об'єм хору, діапазон кожної партії і ролі кожного хорового голосу в партитурі, особливостей місцевого багатоголосся і характеру підголосків, а також жанру пісні.

Проста обробка (гармонізація) одноголосної пісні подібна до гармонізації мелодії, але з урахуванням специфіки гуртового співу. Можливе застосування транспозиції при створенні хорових партитур для хорів народної пісні, враховуючи діапазон та теситурні особливості цих колективів.

При гармонізації в основному переважають тоніко-домінантові гармонічні сполучення у піснях акордово-гармонічного викладу. Слід дотримуватися простої гармонічної фактури. Можливе відхилення від класичних гармонічних канонів (застосування унісонних, кварто-квінтових сполучень). Необхідно дотримуватися теситурних умов для народних співацьких голосів.

При створенні підголосків до даного одноголосного наспіву потрібно застосовувати прийом поступового нашарування підголосків. Якщо ж основний – альт, верхній підголосок (вивід) – сопрано, то на основі жіночого двоголосся, частіше всього "терцієвої втори", яка становить гармонічну основу майбутньої партитури, створюється низький підголосок (бас), мелодична лінія якого впливає із загального характеру даного двоголосся та функціональності.

Третій підголосок (партія тенора) створюється на основі вищезгаданого триголосся. Цей підголосок впливає із природного мелодичного розвитку всіх голосів за урахуванням відсутності гармонічних звуків по вертикалі. Також можливе епізодичне дублювання альтів тенорами в унісон.

Головне при створенні партитури підголоскової структури – це піклування про природне голосоведіння, насиченість усіх голосів мелодичною самостійністю, часто, навіть, у супереч канонам класичної гармонії (паралелізм інтервалів та тризвуків, відсутність терцієвих тонів та ін.).

Методика створення партитури для однорідних хорів така сама, як і для мішаного: створюється двоголосся, потім на цій основі створюється решта підголосків.

Однорідний народно-хоровий колектив (особливо жіночий, в силу обмеженості діапазону) частіше буває триголосний з елементами чотириголосся.

Чоловічий хор, маючи двооктавний діапазон, може бути чотириголосним, але в тому разі, коли усі підголоски носитимуть не штучний, а природний розвиток мелодичних ліній. Деякі твори краще звучатимуть у одноголосному викладі, ніж у багатоголосному.

Перекладення хорових партитур, написаних для різних типів і видів хорів, з метою спрощення фактури в основному виникають при перекладенні чотириголосного мішаного хору для однорідного чотириголосного з елементами триголосся. Застосовується прийом вилучення деяких другорядних мелодичних ліній, дублюючих голосів з метою полегшення фактури твору. Вилучаються з гармонічного чотириголосся переважно найменш характерні звуки акорду – подвоєнь основного тону або квінтового тону у тризвучах і септакордах. При цьому слід максимально зберегти природне голосоведіння та контури гармонічного розвитку.

Аранжування з ускладненням фактури, яке виникає частіше при перекладенні з однорідного хору для мішаного.

Мета ускладнення:

- збагачення твору за рахунок доповнення новими мелодичними лініями;
- заповнення широких інтервалів між голосами;
- створення колористичного ефекту.

Подвоєння основного чи квантового тону у тризвуках, септакордах. Уникнення подвоєнь характерних звуків у септакордах і нонакордах – септими, нони та альтерованих тонів.

Доповнення голосів дво-, триголосних однорідних хорів за рахунок фактури, аккомпанементу. Аранжування дво-, триголосного хору а *carrella* для чотириголосного за рахунок компонування на основі ладо-гармонічної структури пісні.

При перекладенні партитур академічних хорів для народних хорів способом транспозиції слід дотримуватися непорушності мелодичної лінії та метро-ритмічної структури оригіналу народної пісні. Також потрібно слідкувати за збереженням засобів музичного викладу та голосоведіння, як головного принципу перекладення або пристосування для більш зручного виконання певним типом народного хору. Застосовують частіше транспозицію оригіналу на інтервал терції-кварти вниз. Можливе перенесення басової партії з низького регістру на октаву вгору, якщо така зміна не вплине на характер гармонії і буде зручною в теситурному відношенні.

Перекладення партитури академічного мішаного хору для жіночого способом транспозиції в основному можливе на інтервал терції-кварти вниз. При перекладенні для чоловічого хору транспозиція не застосовується.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

З ДИСЦИПЛІНИ „ХОРОВЕ АРАНЖУВАННЯ“

РІВНІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ
ПОЧАТКОВИЙ	Студент має фрагментарні знання; слабо орієнтується в навчальному матеріалі; не знає регістрово-теситурні умов хорових партій; не вміє на практиці застосовувати структурно-логічні схеми перекладення хорових партитур.
СЕРЕДНІЙ	Студент ознайомлений з основними поняттями дисципліни; може відтворити значну частину навчального матеріалу; частково знає регістрово-теситурні умови хорових партій; вміє на елементарному рівні застосовувати структурно-логічні схеми перекладення хорових партитур.
ДОСТАТНІЙ	Студент володіє вивченим матеріалом; знає регістрово-теситурні умови хорових партій; вміє практично застосовувати структурно-логічні схеми перекладення хорових партитур; допускаючи незначні технічні помилки.
ВИСОКИЙ	Студент вільно володіє вивченим матеріалом; знає регістрово-теситурні умови хорових партій; вміє творчо застосовувати структурно-логічні схеми перекладення хорових партитур при виконанні практичних завдань.

ДОДАТОК 1

Студент повинен знати теоретичні положення, постійні (незмінні) і рухомі (змінні) компоненти музичного твору, вокально-темброві можливості хорових партій та основні логічно-структурні схеми перекладень хорових партитур.

Студент повинен уміти практично виконувати різноманітні перекладення для різних хорів та ансамблів, які зустрічаються у самодіяльній практиці.

СТРУКТУРНО – ЛОГІЧНА СХЕМА

Дисципліни, на яких базується дисципліна „Хорове аранжування”

Дисципліни, які базуються на дисципліні „Хорове аранжування”

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ „ХОРОВЕ АРАНЖУВАННЯ”

РІВНІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ
ПОЧАТКОВИЙ	Студент відтворює менш як половину навчального матеріалу; здатен усно відтворити окремі частини теми; не має сформованих умінь та навичок перекладення хорових партитур.
СЕРЕДНІЙ	Студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; має фрагментарні навички в перекладенні хорових партитур.
ДОСТАТНІЙ	Знання студента є достатньо повними, відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями; здатен самостійно виконувати практичні завдання з перекладення хорових партитур, але потребує консультацій з викладачем.
ВИСОКИЙ	Студент володіє глибокими і міцними знаннями з дисципліни; аргументовано використовує їх у практичній роботі; самостійно виконує перекладення хорових партитур.

ВАРІАНТ № 1

Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для чоловічого складу.

«ПЕСНЯ О КРИНИЦАХ»

Слова В. Карпенко

Музика А. Ешпая

Moderato

1. Не ст-ся ж-ти-ся, сон-це не-ба, в чист-ній крини-ці, не-має

Виконати перекладення музичного прикладу партитури мішаного хору для жіночого складу.

ОЙ СІВ-ПОІХАВ

обр. М. Леонтовича.

Moderato

1. Ой сів-по-і-хав на во-ро-но-му ко-но.

Виконати перекладення музичного прикладу партитури повного мішаного хору для неповного мішаного хору (одна чоловіча партія).

ОЙ ВИЙДУ Я НА ВУЛИЦЮ

обр. М. Леонтовича

Allegro

1. Ой вий-ду я на ву-лицю: гар-на пі

ВАРІАНТ № 2

Виконати перекладення музичного прикладу партитури чоловічого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія).

КРАЩЕ БУЛО Б НЕ ХОДИТИ

Укр. нар. пісня

Записана на Черкащині
обр. Г.Харковини

Рухливо. Весело

1. Ти ка-за-ла прий-ди, прий-ди, не ска-за-ла

Виконати перекладення музичного прикладу партитури триголосного жіночого хору для мішаного складу (з метою ускладнення фактури).

ПРОЩАЙ, СЕЛО*

обр. М. Леонтовича.

Allegretto

1. Про-щай, се-ло, го-род рід-нень-кий, про-щай у-кра-ї-но!

Виконати перекладення музичного прикладу партитури одноголосного твору з акомпанементом для триголосного хору гармонічного складу.

Andantino lamentabile

Муз. М.Глінки

1. Не ще-бе-чи, со-ло-лей-ку, від ві-ком бли-зень-ко,
1. Ой, не пої-ти, со-ло-лей-ко, под ов-ном бли-зень-ко,

ВАРІАНТ № 3

Виконати перекладення музичного прикладу партитури чоловічого хору для мішаного складу.

ЗАДУМАЛА ВРАЖА БАБА

обр. Я. Степового

Allegretto

1. За-ду-ма-ла вра-жа ба-ба те й за-ба-га-ті-ти:

Виконати перекладення музичного прикладу партитури триголосного чоловічого хору для мішаного складу (з метою ускладнення фактури).

ЗА НАШОЮ СЛОБОДОЮ

Moderato

1. За на-шо-ю сло-бо-до-ю, за на-шо-ю сло-бо-

Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія).

Allegro

Укр. нар. пісня

обр. Н. Мажанько

Тайо, рав мужик край до-ро-ги тайо, рав мужик край до-ро-ги

ВАРІАНТ № 4

Виконати перекладення музичного прикладу партитури одноголосного твору з акомпанементом для чотириголосного хору гармонічного складу.

Andantino lamentabile

1. Не ще-бе-чи, со-ло-вей-ку, під нік-ном бля-вень-ко,
1. Ой, не пой-ти, со-ло-ей-ко, под ок-ном бля-вень-ко,

Виконати просту обробку (гармонізацію) одноголосної пісні у гомофонно-гармонічному викладі для чоловічого складу.

Помірно

Ой у полі три криниченьки.

Укр. нар. пісня

Ой у по-лі три кри-ни-чень-ки ко-биво-зак-ти різ-
чи-ноч-ки чор-нів-вч-ю та бі-лів-вч-ю тре-тю-рчу-та по-га-чу-ю.

Виконати перекладення музичного прикладу партитури чоловічого хору для жіночого складу.

Andante

Сидить дід на печі

Укр. нар. пісня

обр. Я. Степового

Allegro

1. Си-дить дід на пе-чі, на пе-чі, баб-ка на пра-пів-ці.

ВАРІАНТ № 5

Виконати перекладення музичного прикладу партитури чоловічого хору для мішаного складу.

ЗАДУМАЛА ВРАЖА БАБА

обр. Я. Степового

Allegretto

1. За-ду-ма-ла вра-жа б-ба та-й за-ба-га-лі ти:

Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія).

ПОЗВОЛЬ МЕНІ, МАТИ

М. Леонтович

76 *Allegretto*

По-зволь мені, ма-ти, кри-ни-цю ко-па-ти, чи приду-да-ти ча-ї во-

Виконати перекладення музичного прикладу партитури повного мішаного хору для чоловічого складу чотириголосного викладення з елементами триголосся (з метою спрощення фактури).

3. А В ТОМУ САДУ

Укр. нар. пісня.

Збірник К. Квітки
обр. Я. Степового

Moderato

1. А в то-му са-ду чис-то ме-ти-но

Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для чоловічого складу.

ПОЗВОЛЬ МЕНІ, МАТИ

М. Леонтович

76 *Allegretto*

По-зволь мені, ма-ти, кри-ни-цю ко-па-ти, чи приду-да-ти ча-ї во-

Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для мішаного складу.

ТА Й РАВ МУЖИК КРАЙ ДОРОГИ

обр. Н. Мокійського

Allegro

Укр. нар. пісня.

Тайо, рав мужик край до-ро-ги тайо, рав мужик край до-ро-ги

Виконати перекладення музичного прикладу партитури академічного хору для народного хору (способом транспозиції).

3. А В ТОМУ САДУ

Збірник К. Квітки

Moderato

1. А в то-му са-ду чис-то ме-ти-но

ВАРІАНТ № 7

Виконати перекладення музичного прикладу партитури мішаного хору для жіночого складу.

ХОР
(МОЛИТВА)

муз. П. Чайковського
ПЕРЕКЛАД ДЛЯ ХОРУ Г. ХАРКОВНИН
НА ВІРШІ Р. РОЖДЕСТВЕНСЬКОГО

Pomodero

Пав-шим са-ба, сла-ва всем ге-ро-ям сла-ва!

Виконати перекладення музичного прикладу партитури одноголосного твору з акомпанементом для триголосного хору гармонічного складу.

Andantino lamentabile муз. М. Глінки

1. Не ще-бе-ли, со-ло-вей-ку, під ві-ком бля-вень-ко,
1. Ой, не пей-ти, со-ло-вей-ко, под ок-ном бля-вень-ко,

Виконати перекладення музичного прикладу партитури повного мішаного хору для жіночого складу чотириголосного викладення з елементами триголосся (з метою спрощення фактури).

ТА Й ОРАБ МУЖИК КРАЙ ДОРОГИ
(Українська народна пісня) Обр. Н. Мажайського

Allegro

Тай-о-рав му-жик край до-ро-ги, тай-о-рав му-жик край до-ро-ги

ВАРІАНТ № 8

Виконати перекладення музичного прикладу партитури чоловічого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія).

ОЙ ЗА ГОРИ ЧОРНА ХМАРА СТАЛА

обр. М. Леонтовича.

Moderato

Ой за го-ри чор-на хма-ра ста-ла.

Виконати просту обробку (гармонізацію) одноголосної пісні у гомофонно-гармонічному викладі для мішаного складу народного хору.

Повільно ЙШЛИ КОРОВИ ІЗ ДІБРОВИ.
Українська пісня.

Йшли ко-ро-ви із діб-рови, а о-веч-ки з по-ля,
загі-лака-ла дів-чи-нська з ко-за-чички сто-я.

Виконати перекладення музичного прикладу партитури триголосного чоловічого хору для мішаного складу (з метою ускладнення фактури).

ГАЮ, ГАЮ, ЗЕЛЕН РОЗМАЮ

обр. М. Леонтовича.

Moderato

Гай, гай, зелений розмаю.

ВАРІАНТ № 9

Виконати перекладення музичного прикладу партитури триголосного жіночого хору для мішаного складу (з метою ускладнення фактури).

ПЛИВЕ ЧОВЕН

обр. М. Левитовича.

Andante

1. Пли-ве чо-вен во-ди по-воп, та все хлюп, хлюп, хлюп, хлюп.
та все хлюп, хлюп, хлюп, хлюп, та все хлюп, хлюп, хлюп, хлюп.

Виконати перекладення музичного прикладу партитури повного мішаного хору для неповного мішаного хору (одна чоловіча партія).

Allegretto

По зацьмані, ма ти, кри ми цю ко па ти, чи притупи дія че га во.

Виконати перекладення музичного прикладу партитури одноголосного твору з акомпанементом для двоголосного хору гармонічного складу.

Andantino lamentabile

мчз. М. Глінки.

1. Не щоби чина, со до вей ку, під вікном бли зень ко,
1. Ой, не пой ты, со до вей ко, под ок ном бли зень ко.

ВАРІАНТ № 10

Виконати перекладення музичного прикладу партитури академічного хору для народного хору (способом транспозиції).

ЧОГОСЬ МИЛИЯ ЗАТУЖИВ.

обр. М. Левитовича.

Allegro
Soprano solo

1. Чо-гось ми-лий за-ту-жив, зя-ту-жив, ви-се-ав-ку за-хо-тія, за-хо-тія.
Гей, гей, ні сля, ні тая, ні тух, ні тая, ви-се-ав-ку за-хо-тія.

Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для мішаного складу.

ЧЕРЧИК*

обр. М. Левитовича.

Allegretto

1. Ой чер-чи-ку та го-люб-чи-ку, сяди на-ні у-сю прав-доль-ку.

Виконати перекладення музичного прикладу партитури повного мішаного хору для чоловічого складу чотириголосного викладення з елементами триголосся (з метою спрощення фактури).

ЗОРЕ МОЯ ВЕЧІРНЯ

обр. М. Левитовича.

Andante

Зо-ре мо-я ве-чір-ня, я, зір-ди нах-то-.

ВАРІАНТ № 11

Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія).

УРОЧИСТА

(ружницька народна пісня)

Обр. А. Никольського

75 Allegretto

Виконати перекладення музичного прикладу партитури мішаного хору для чоловічого складу.

42. НА ГОРОДІ БІЛА ГЛИНА

Укр. нар. пісня.

Allegro molto

Виконати просту обробку (гармонізацію) одноголосної пісні у гомофонно-гармонічному викладі для мішаного складу народного хору.

ЗЕЛЕНЕ ЖИТО, ЗЕЛЕНЕ.

Укр. нар. пісня.

Промірно.

ВАРІАНТ № 12

Виконати перекладення музичного прикладу партитури академічного хору для народного хору (способом транспозиції).

ЗОРЕ МОЯ ВЕЧІРНЯ

обр. М. Леонтовича.

Andante

Виконати перекладення музичного прикладу партитури одноголосного твору з акомпанементом для двоголосного хору гармонічного складу.

Audantino lamentabile

муз. М. Глінки.

Виконати просту обробку (гармонізацію) одноголосної пісні у гомофонно-гармонічному викладі для жіночого складу.

ЧИЯ ТО ДОЛИНА

Укр. нар. пісня.

Протяжно

ВАРІАНТ № 13

Виконати перекладення музичного прикладу партитури мішаного хору для чоловічого складу.

5. А В СЕРЕДУ РОДИЛАСЯ

Збірник П. Демур'яного

Allegro *mf*

С. А.
Т. Б.

1. А - в се - ре - ду ро - дил - а - ся, го - ре ж ме - ні, го - ре!
Л в се - ре - ду, го - ре ж ме - ні, го - ре!

Виконати перекладення музичного прикладу партитури триголосного жіночого хору для мішаного складу (з метою ускладнення фактури).

ТИХА ВОДА

обр. М. Леонтовича.

Moderato *mp*

С. А. Б.

1. Ти - ха во - да, ти - ха во - да, бе - ре - жчи ме - нтя,
Тиха вода, тиха вода, бережи мені, мені.

Виконати перекладення музичного прикладу партитури чоловічого хору для неповного мішаного складу (одна чоловіча партія).

ГРУЗИНЬСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ.

Allegretto *mp*

7. 6.

Слов на сон - ца ог, блеск яс - ний, впрелес ти сво - ей,
Слов на сон - ца ог, блеск яс - ний, впрелес ти сво - ей,

ВАРІАНТ № 14

Виконати перекладення музичного прикладу партитури одноголосного твору з акомпанементом для чотириголосного хору гармонічного складу.

Andantino lamentabile *mf* *М. Глінки*

С. Т. Б.

1. Не ще - бе - чи, со - ло - вой - ку, під вік - ном бли - зень - ко,
1. Не, не пай - ти, со - ло - вой - ко, пох - ск - ном бли - зень - ко,

Створити підголоски до даного наспіву – мішане триголосся.

З сумом *mp* *Укр. нар. пісня.*

С. Т. Б.

ЛЕТІЛА ЗОЗУЛЯ ТА Ї СТАЛА КУВАТИ.
Р. Ле - ті - ла зо - зу - ля та - ї ста - ла ку - ва - ти,
Ой го - ж не зо - зу - ля, - то рід - на - я ма - ти.

Виконати перекладення музичного прикладу партитури чоловічого хору для жіночого складу.

ГРУЗИНЬСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ.

Allegretto *mp*

7. 6.

Слов на сон - ца ог, блеск яс - ний, впрелес ти сво - ей,
Слов на сон - ца ог, блеск яс - ний, впрелес ти сво - ей,

ВАРІАНТ № 15

Виконати перекладення музичного прикладу партитури повного мішаного хору для жіночого складу чотириголосного викладення з елементами триголосся (з метою спрощення фактури).

6. ВІТЕР, ВІТЕР КОЛО ХАТИ

Збірка П. Денищюкого

Allegro

С. А. Т. Б.

Ві-тер, ві-тер ко-ло ха-ти. Не хо-чуть са-
Ой ві-тер, ві-тер, ві-тер ко-ло

Виконати перекладення музичного прикладу партитури жіночого хору для мішаного складу.

УРОЧИСТА

(Грузинська народна пісня)

Обр. А. Нікольського

76 *Allegretto*

Слов. на соні, ца от блеск яс. ний, в пре. лес. ти сво. ей,
Слов. на соні, ца от блеск яс. ний, в пре. лес. ти сво. ей,

Слов. на соні, ца от блеск яс. ний, в пре. лес. ти сво. ей,

Виконати перекладення музичного прикладу партитури мішаного хору для чоловічого складу.

ХОР
(МОЛИТВА)

муз. П. Чайковського
ПЕРЕКЛАД ДЛЯ ХОРУ Г. ХАХОВИНИ
НА ВІРШІ Р. РОЖДЕСТВЕНСЬКОГО

Повірено

С. А. Т. Б.

Пав-шим сла-ва, сла-ва! Всем ге-ро-ям сла-ва!

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Вахняк Е. Хорове аранжування. - К., 1977.
2. Ушкарев А. Основы хорового письма. - М., 1986.
3. Ленский А. Искусство хоровой аранжировки. - М., 1980.
4. Пігров К. Керування хором. - К., 1962.
5. Горохов П., Загребський Д. Хорова аранжировка. - К., 1972.
6. Левандо П. Хорова фактура. - Л., 1984.
7. Лишвенко Й. Практическое руководство по хоровой аранжировке. - М., 1965.
8. Ленский А. Пособие по хоровой аранжировке в помощь руководителям самодеятельности. - М., 1973.
9. Иванкин М. Хоровая аранжировка. - М., 1980.
10. Молдавін М. Народний підголосковий спів. - К., 1980.

Підписано до друку 14.03.07. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетн.
Гарнітура Times New Roman Cyr.
Друк офс. Умовн. друк. арк. 3,02. Облік. видавн. арк. 3,25
Умов. фарбовід. 3,08. Зам. 221/119, т. 200.

Видавництво «Гадяч»
37300, Полтавська обл., м. Гадяч, вул. Драгоманова, 6.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції.
ДК № 421 від 18.04.2001 р.

37300, Полтавська обл., м. Гадяч, вул. Драгоманова, 6.